

**РОЗВИТОК  
МОВЛЕННЯ  
*ПОРТРЕТНИЙ*  
*НАРИС У*  
*ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ СТИЛІ***

## Мета:

- ознайомити учнів із жанром публіцистичного стилю, зокрема з портретним нарисом; подати відомості про основні ознаки цього жанру та його характерні риси; навчити складати портретні нариси в публіцистичному стилі;
- розвивати мовленнєво-комунікативні вміння, збагачувати словниковий запас школярів;
- виховувати почуття гордості за видатних людей.

*Для початку пригадаймо, що знаємо про публіцистичний стиль.*

*Слово публіцистичний походить від латинського слова, що означає "суспільний, державний".*

*Спільнокореневими зі словом публіцистичний є слово публіцистика (суспільно-політична література на сучасні, актуальні теми).*

*Етимологічно всі ці слова споріднені зі словом публіка, що має два значення:*

*1) відвідувачі, слухачі, глядачі;*

*2) народ, люди.*

*Мета публіцистичного стилю - інформувати, передавати суспільно значущу інформацію з одночасним впливом на читача, слухача, переконанням їх у чомусь, уселяти їм певні ідеї, погляди, спонукати до відповідних вчинків та дій.*

*Сфера використання публіцистичного стилю мовлення - суспільно-економічні, культурні, політичні відносини.*

*Жанри публіцистики - стаття в журналі, газеті, нарис, фельєтон, інтерв'ю, репортаж, виступ на радіо, зборах, телебаченні, промова, доповідь.*

*Для публіцистичного стилю мовлення притаманні логічність, емоційність, образність, оцінність (спонукальність), а також відповідні мовні засоби. У текстах широко вживається суспільно-політична лексика, різноманітні види синтаксичних конструкцій.*

*Публіцистичний текст будується як наукове міркування: порушується важлива суспільна проблема, аналізуються й оцінюються можливі шляхи її вирішення, формулюються узагальнення й висновки, матеріал розміщується у строгій логічній послідовності, використовується загальнонаукова термінологія. Це децю наближає його до наукового стилю.*

*Публіцистичні виступи відзначаються вірогідністю, точністю фактів, строгою обґрунтованістю, конкретністю, що децю споріднює його з науковим стилем мовлення. З іншого боку, для публіцистичної промови характерні пристрасність, спонукальність. Найважливіша вимога, що ставиться перед публіцистикою, - загальнодоступність: вона розрахована на широку аудиторію і має бути доступною для всіх.*

*Публіцистичний стиль має багато спільного і з художнім стилем мовлення, оскільки для ефективного впливу на читача (слухача), його чуттєву сферу, уяву, той, хто пише чи виступає, використовує епітети, метафори, порівняння та інші образні художні засоби, вдається до фразеологічних висловів, навіть просторічних слів, що посилюють емоційний вплив мовлення.*

*Портретний нарис* – це художній аналіз особистості, побудований на дослідженні різних її сторін: моральної, інтелектуальної, творчої і т. ін. У процесі виявлення рис вдачі героя нарисувач увагу нарисовця привертають передовсім біографічні факти та випадки з життя, які ці риси увиразнюють.

У тексті портретного нарисувач можуть поєднуватися всі типи мовлення. В основу має бути покладено розповідь про людину: її долю, обставини колишнього й сьогоденного життя.

Обов'язковим є її словесний портрет (або його елементи). Зазвичай у нарисі поєднано ознаки художнього та публіцистичного стилів, отже, портрет цілком може бути складений у художньому стилі.

Портрет у нарисі – лише засіб розкриття внутрішнього світу людини.

*Мета нарису* - виявити цінності героя, показати смисл його життя. На конкретних життєвих прикладах потрібно показати ті особливості характеру, які допомагають героєві цієї мети досягти. Необхідно виділити найбільш значущу, стрижневу рису вдачі героя нарису, виразно й емоційно про неї розповісти. **Потрібно викликати до героя інтерес, змусити замислитися над його долею.**

## *Опрацювання схеми «Портретний нарис у публіцистичному стилі».*

### **Як працювати над портретним нарисом**

1. Почніть портретний нарис з пошуку героя.
2. Зберіть інформацію про людину. Гармонійно поєднайте документальне та художнє.
3. Складіть попередній план портретного нарису. Композиція нарису складається із зав'язки, розвитку дії, кульмінації і розв'язки.
4. Визначте структуру нарису. Ви можете викладати інформацію як у хронологічному порядку (він був, потім зробив, потім став), так і у зворотному (зараз він займається..., але був час, коли ця людина.....).

# ЯК НАПИСАТИ НАРИС

- **Підготовча робота.**

- Якнайбільше дізнатися про героя майбутнього нарису: його долю, життєві цінності, риси вдачі, досягнення, плани на майбутнє.
- Обміркувати головну думку нарису.
- Визначити в житті героя період, епізод або вчинок, який яскраво виявив його риси характеру, цінності, ідеали.
- Обміркувати послідовність викладу інформації. Наприклад: 1.Перше враження. 2. Портрет героя. 3.Що я про нього дізнався (від знайомих, з газет, з телепередач...). 4. Що він розповів про себе. 5. Як такі люди змінюють наше життя).

- **Робота на чернетці.**

- Скласти й записати на чернетці орієнтовний план нарису.
- Скласти й записати опис зовнішності героя. Через портрет увиразнити важливі риси характеру.
- Розповісти про епізод (вчинок), у якому характер героя нарису виявився найвиразніше.
- Скласти оцінку героєві нарису, його вчинкам, досягненням (можливо, помилкам).
- Підвести читача до висновку: у чому цю людину можна й треба наслідувати, чого слід уникати.

- **Редагування нарису.**

- виправити помилки. За потреби скористатися таблицею «Види помилок».
- Переконатися, що дотримано вимог публіцистичного стилю. За потреби скористатися таблицею «Публіцистичний стиль».

## Домашнє завдання

*Написати(за бажанням) портретний нарис свого кумира у публіцистичному стилі.*